

ARQUEO- LOGIA A L'INREVÉS

IDEOLOGIES CONSTRUÏDES

BERLIN / BARCELONA

PARADIGMA
MUR

1989-2019 / 1961-2021

CURS
2019

EL BORN
CCM

Ajuntament de
Barcelona

ARQUEOLOGIA A L'INREVÉS

IDEOLOGIES CONSTRUÏDES

CURS 2019

El curs **Arqueologia a l'inrevés - Ideologies construïdes** s'emmarca en el projecte plurianual **Paradigma Mur.**

Berlín-Barcelona // 1989-2019 // 1961-2021 // comissariat per Kathrin Golda-Pongratz, que, després de 30 anys de la caiguda del mur de Berlín, proposa reflexionar sobre la reconfiguració dels relats polítics, culturals, socials i memorials, especialment pel que fa als conflictes locals i transnacionals que segueix generant.

En el seu llibre *Berlijnse notities* (Notícies de Berlín), l'escriptor Cees Nooteboom reflexiona sobre la reconstrucció de l'Stadtschloss al solar de l'antic Volkspalast, aleshores encara per fer: "Nostàlgia en pedra, una antiquada gramàtica de la construcció, un intent desganat de donar una nova vida a quelcom que havia desaparegut per sempre: arqueologia a l'inrevés." D'ell prenem el concepte que ens guiarà per un curs que reflexionarà sobre construccions i reconstruccions així com la seva vinculació a les ideologies que representen.

Curs dirigit i conduït per **Kathrin Golda-Pongratz**, doctora en arquitectura, investigadora urbana i fotògrafa.

Idioma del seminari: **castellà, predominantment**

ARQUITECTURA I IDEOLOGIA: CONCEPTES CENTRALS, IDEES, APROXIMACIONS TEÒRIQUES I EXEMPLES

Dijous 31 d'octubre, de 19 a 21 h

Sessió introductòria: La deconstrucció i la reconstrucció de relats polítics a través de l'arquitectura.

Aproximació teòrica al tema, presentació d'una bibliografia relacionada i discussió d'exemples històrics i contemporanis escollits.

Amb: **Kathrin Golda-Pongratz**

DEL HUMBOLDT FORUM BERLIN

A ALTRES (RE)CONSTRUCCIONS

IDEOLÒGIQUES

Dijous 7 de novembre, de 19 a 21 h

La sessió dissecciona com la reconstrucció d'un edifici serveix per construir un relat polític. Es debatrà la posada en valor de llenguatges arquitectònics de diverses èpoques i sota diversos paradigmes polítics en casos contrastants a Berlín i Barcelona.

La sessió s'apropa a l'edifici enderrocat per a la reconstrucció de l'Stadtschloss der Berlín, l'antic Volkspalast, i a la desatenció a l'arquitectura tardomoderna sorgida en l'època comunista. També centra la mirada en operacions arquitectòniques a Barcelona, com les que s'han fet sobre la muralla romana de la ciutat i sobre el baluard trobat al subsòl del mercat de Sant Antoni, o el mateix Born, com a exemples de com s'opera i s'interpreta la sedimentació que comporten totes les ciutats.

Ponent convidat: **Xavier Monteys Roig**, arquitecte i catedràtic del Departament de Projectes Arquitectònics de la UPC Barcelona.

FISSURES CONSTRUÏDES - QUÈ S'HA DE FER AMB LES RESTES ARQUITECTÒNIQUES MEGALÒMANES D'UNA DICTADURA?

Dijous 14 de novembre, de 19 a 21 h

Sessió que discuteix edificis i el seu impacte en la societat que representen fissures construïdes o el tractament de fissures en contextos urbans diferents.

Què s'ha de fer amb les restes arquitectòniques megalòmanes d'una dictadura? Preservar, destruir, intervenir, resignificar, banalitzar o ignorar —entre aquestes opcions oscil·len les propostes per tractar els monuments heretats de dictadures a Alemanya, Espanya i Itàlia, però també en països de l'Europa oriental o l'Amèrica Llatina—. Per conservar la memòria dels règims autoritaris, per “no oblidar” els seus crims, cal preservar-ne les restes pètries? Quines estratègies es proposen per fer una memòria crítica en i sobre aquestes restes, molt sovint monumentals i que encara dominen l'espai públic? Es debatan aquestes preguntes en exemples d'Alemanya i d'altres països.

Ponent convidat: **Rainer Huhle**, membre del Centre de Drets Humans de Nuremberg i professor del Màster de Drets Humans de la Universitat d'Erlangen-Nürnberg.

CAMINANT

BARCELONA

Dimecres 20 de novembre, de 18 a 20 h

La sessió consisteix en una visita urbana per Barcelona dedicada a visitar fissures, arquitectures ideològicament reinterpretades i llocs on s'ha practicat una "arqueologia a l'inrevés". Proposa estratègies i possibles línies cap a un "urbanisme de memòria" que contextualitza les trobades entre arquitectura i ideologia en el context més ampli de la ciutat. Fomentarà una nova mirada sobre la ciutat i un debat comú sobre la percepció dels edificis i els conjunts urbans visitats.

Amb: **Kathrin Golda-Pongratz**

CONCLUSIONS, DEBAT I MIRADES AL FUTUR

Dijous 28 de novembre, de 19 a 21 h

Sessió final en què es plantejaren els conceptes de reapropiació i reparació, i es discutiran formes de participació ciutadana en l'ús de determinats espais urbans i arquitectures ideologitzats, i en la qual es formularan algunes conclusions del curs.

Amb: **Kathrin Golda-Pongratz**

Dijous 31 d'octubre, de 19 a 21 h

**ARQUITECTURA I IDEOLOGIA: CONCEPTES CENTRALS, IDEES,
APROXIMACIONS TEÒRIQUES I EXEMPLES**

Amb: Kathrin Golda-Pongratz

Dijous 7 de novembre, de 19 a 21 h

**DEL HUMBOLDT FORUM BERLIN
A ALTRES (RE)CONSTRUCCIONS IDEOLÒGIQUES**

Ponent convidat: Xavier Monteys Roig

Dijous 14 de novembre, de 19 a 21 h

**FISSURES CONSTRUÏDES - QUÈ S'HA DE FER AMB LES RESTES
ARQUITECTÒNIQUES MEGALÒMANES D'UNA DICTADURA?**

Ponent convidat: Rainer Huhle

Dimecres 20 de novembre, de 18 a 20 h

CAMINANT BARCELONA

Amb: Kathrin Golda-Pongratz

Dijous 28 de novembre, de 19 a 21 h

CONCLUSIONS, DEBAT I MIRADES AL FUTUR

Amb: Kathrin Golda-Pongratz

Kathrin Golda-Pongratz

és doctora en arquitectura,
investigadora urbana i fotògrafa.

Actualment és professora a
la UIC School of Architecture
de la Universitat Internacional

de Catalunya. Investiga, publica i imparteix
classes sobre desenvolupament territorial
en contextos hispanoamericans i a escala global.

Els seus camps de recerca són cultures urbanes
i espai públic, memòria urbana, paisatges
culturals, urbanisme informal, estratègies
del *placemaking* i pràctiques urbanes

col·laboratives; i la seva experiència s'estén cap
a la transmissió cultural. És vocal de l'Institut
dels Passats Presents de l'Ajuntament de
Barcelona i membre del comitè d'experts del

Premi Europeu de l'Espai Públic Urbà del
CCCB, del Deutscher Werkbund i de l'Academia
Europaea. És comissària del programa

plurianual **Paradigma Mur. Berlín-Barcelona //**
1989-2019 // 1961-2021 // al Born CCM,
que comença amb aquest curs.

Rainer Huhle

és polític i especialista
en drets humans i polítiques
del passat, així com en política
i cultura de l'Amèrica Llatina.

És membre de la directiva
del Centre de Drets Humans de Nuremberg
(NMRZ) i professor del Màster de Drets Humans
de la Universitat d'Erlangen-Nürnberg. Des del
2011 és membre del Comitè de la Convenció
contra la Desaparició Forçada de les Nacions
Unides. És autor de nombroses publicacions
sobre drets humans i memòria històrica,
així com sobre política, història i cultura
de l'Amèrica Llatina. El 9 de setembre del 2019
va impartir la conferència "De Berlín al
Mediterrani. El mur i les seves metamorfosis"
en el context de la celebració de la Diada
Nacional de Catalunya, convidat per
l'Ajuntament de Barcelona.

Xavier Monteys

és catedràtic de Projectes
Arquitectònics de la UPC
i l'investigador principal
del grup de recerca HABITAR.

Imparteix classes de grau
i postgrau a l'ETSAB. Ha dirigit més de 25 tesis
doctorals. Des del 2007, escriu quinzenalment
una columna de crítica d'arquitectura
al *Quadern d'El País*, edició de Catalunya.
Ha publicat diversos articles de crítica
d'arquitectura en nombrosos llibres i revistes,
entre els quals destaquen *Casa Collage*,
Un ensayo sobre la arquitectura de la casa,
El plaer de la ciutat, *La habitación, más allá
de la sala de estar*, *Ciudad recortada* i *La calle
y la casa. Urbanismo de interiores*. Ha dirigit
el número 271 (About Buildings & Food) de la
revista *Quaderns d'Arquitectura i Urbanisme*
del COAC.

AUDITORI ANNEX D'EL BORN CCM

CARRER COMERCIAL, 5

Inscripcions: a través del web d'El Born CCM o bé contactant amb el

Servei de Reserves: de dilluns a divendres, de 9.30 a 19.00 h,
telèfon 932 566 850 o reserveselbornccm@eicub.net

Preu: 25 euros

El Born CCM es reserva el dret d'anul·lar alguna activitat.

Així mateix, es reserva el dret de modificar aquest programa per causes de força major.

Equipament accessible per a persones amb mobilitat reduïda.

Recursos i serveis de suport per a l'accés a la informació i als continguts d'El Born CCM per a persones amb discapacitat auditiva i visual.

EL BORN CENTRE DE CULTURA I MEMÒRIA

Plaça Comercial, 12

08003 Barcelona

T. 93 256 68 51

elbornculturaimemoria.barcelona.cat

facebook.com/ElBornCCM

twitter.com/ElBornCCM

instagram.com/ElBornCCM

[#paradigmamur](#) [#BerlinBarcelona](#)
